

කෙසෙල් ගස්වල හටගන්නා වද පිදීමේ රෝගය.

The Bunchy Top Disease of Plantains

කෙසෙල් ගස්වල හටගන්නා වද පිදීමේ රෝගය කරණකොට ගෙන මෙරට කෙසෙල් වතු වලට බොහෝ අලාභ සිදුවී තිබේ. මේ රෝගය ප්‍රථමයෙන් දක්නා ලද්දේ කොළඹ කෙසෙල් වත්තකය. ඊට පසු එය ලංකාවේ බොහෝ පළාත්වල පැතිර ගියේය. ඇතැම් පළාත්වල එය බෝවී තිබෙන්නේ සුළු වශයෙනි. මේ රෝගය නැති පළාත් කීපයක්ද තිබේ. උතුරු පළාතේ යාපනේ දිස්ත්‍රික්කයේ රෝගය බෝවී තිබෙන්නේ ගස් සවල්පයක පමණකි තිස්සමහරුමේ එක ගසක මත් රෝගය බෝවී නැත. මඩකලපුවේ කෙසෙල් පදුරු කීපයකට පමණක් මේ රෝගය සෑදී තිබේ.

මේ රෝගය සම්බන්ධයෙන් අවිරුද්ධ කීපයක සිට පරීක්ෂණ පවත්වන ලදුව එය කෘමි සතුන් විසින් ගසින් ගසට ගෙනයන රෝගයක් බැව් ඔස්ට්‍රේලියාවේදී දැන ගත තිබේ. විශේෂයන්ම පැළෑටි උකුණා යන කෘමි වර්ග විසිනි.

ලංකාවේදී පවත්වන ලද පරීක්ෂණවලින්ද කෙසෙල් වතු වල පැළෑටි උකුණා නිතර දක්නට ලැබී තිබේ. මුල් රෝගවලින් හා ධාන්‍ය ගුල්ලන්ගෙන්ද කෙසෙල් වලට උපද්‍රව පැමිණෙන හෙයින් කෙසෙල් පදුරුවල වද පිදීමේ රෝගයක් එයින් බෝවෙන බැව් දැනගන්නා ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් රඹුක්කන කෙසෙල් වතු වල එක එක වර්ගයේ කෙසෙල් ගස් සහ නොයෙක් පෝර පස් පරීක්ෂාකර බලා අන්තද බැලීම් කීපයක් පවත්වන ලදී. මේ පරීක්ෂණවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හැම කෙසෙල් වර්ගවලටම මේ රෝගය සෑදෙන බවත්, හොඳින් වැඩි වලට එය වැඩි වශයෙන් නොසෑදෙන බවත් දැනගන්නා ලදී. ගැඹුණු ලත්, ධාන්‍ය ගුල්ලන්, පැළෑටි උකුණන් යනාදී එකම කෘමි සතු වර්ගයකින් හෝ මුල් රෝගයකින්ද එසේ නැත්නම් මේ සියල්ලම එකවිට පවතින විටද මේ රෝගය සෑදෙන බව පෙනීයයි. ලංකාවේ පවත්නා කරුණුවලට අනුව මේ රෝගය සෑදෙන්නේ පැළෑටි උකුණන් ගෙන් පමණක් නොවේ.

එසේ හෙයින් මේ රෝගය සෑදෙන අන්දම සොයා ගැනීමට බලවත් පරීක්ෂණ පැවැත්වීම අවශ්‍ය වූයේය. මේ සඳහා ක්‍රියාකරගත යන අතර මේ රෝගය ගැන විශේෂ ශාස්ත්‍රඥයෙක් වූ ඔස්ට්‍රේලියාවේ මැග් මහතා ලංකාවට ගෙන්වාගන්නට හැකි විය. මේ රටේ කෙසෙල් වතු කීපයක්ම පරීක්ෂාකර බලා මේ රෝගය ඔස්ට්‍රේලියාවේ, මිසරයේ හා බෙන්ගාලේ කෙසෙල් රෝගය හා සමාන බවත් එය පැළෑටි උකුණන් ගෙන් බෝවෙන බවත් මැග් මහතා වාර්තා කළේය. මේ අදහසේ හරි වැරදි සොයා ගැනීම සඳහා තවත් වැඩිපුර පරීක්ෂණ පවත්වාගත යනු ලැබේ. මුල් රෝග පිළිබඳ පරීක්ෂණ කෘතී කම් දෙපාර්තමේන්තුවේ දීලීර ශාස්ත්‍රඥතැන විසින් පවත්වනු ලැබේ.

පාලුවී උකුණන් ගෙන් මේ රෝගය බෝවෙන්නේ නම් වියලී ප්‍රදේශ හැර ලංකාවේ අතින් හැම ප්‍රාන්තවලම එය පැතිර යනබව විශ්වාස කළහැක. මුල් රෝගයකින් එය සෑදෙන්නේ නම් එය වලක්වාගත හැක්කේ රෝග නොසෑදෙන කෙසෙල් වැනි පමණක් වගාකිරීමෙනි. ලංකාවේ ප්‍රසිද්ධ කෙසෙල් වැව්වලට මේ රෝගය බොවෙනබව පෙනේ. මේ වගීවලින් රෝගය බෝවීම වලක්වාගතහැකි ශක්තියක් ඇත්තේ කොයි වගීවලටදැයි සොයාගැනීමේ ඉදිරියට අත්හදා බැලීම් පැවැත්වීමට තිබේ. මේ සඳහා දැනට කටයුතු පිළියෙල කරගතයනු ලැබේ ඒ අතරම මේ රෝගය නොසෑදෙන බුරුම රටේ සහ මලයා රටේ එක්තරා කෙසෙල් වගීයක් ගැනද පරික්ෂාකරගත යන්නේය. කෙසෙල් වතුකරු යන්ට මේ රෝගය සම්බන්ධයෙන් උපදෙස් දියහැක්කේ පරික්ෂණ පවත්වා ඒවායේ ප්‍රතිඵල දැනගත් පසු පමණකි. බටහිර රටවල පැනමා රෝගය මැඩපවත්වා ගැනීමට යොදනලද ප්‍රතිකම් හා සාමාන්‍ය ක්‍රමයක් කෙසෙල් වැනි පව්කඩ්වලට බෙදීමෙන් මෙහිදීත් කළ යුතුව පෙනීයයි.

මේ රෝගය බෝවී තිබෙන ප්‍රාන්තවල කෙසෙල් වතුකාරයන් විසින් සතීපයට හැදී තිබෙන හොඳ කෙසෙල් පැල සහ හොඳරවාලු කෙසෙල් වගීය වැවිය යුතුව නුවණට හුරුය. දැනට සුළු වශයෙන් පවත්වා තිබෙන පරික්ෂණවලින් පෙනී යන්නේ හොඳරවාළු ඉතාම සුදුසු වගීය බවයි. ලගදී මේ සම්බන්ධයෙන් විශාල වශයෙන් පරික්ෂණ පැවැත්වීමට අදහස තිබේ. රෝගය බෝවී තිබෙන පෙදෙස් වල වැවියයුතු කෙසෙල් වගී ඊට පසු රෙකමදරු කළහැක.

මේ රෝගය වඩ වඩා බලවත් වේගන එන්නේදැයි දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් අතර විරුධ මත පවතී. සමහර පෙදෙස්වල රෝගය විශාල වශයෙන් පැතිර ගොස් තිබේ. අන් සමහරක එසේ නැත. මේ රෝගය පැතිර යාමෙන් කෙසෙල් වතුකාරයන්ට අලාභ හානි සිදුවී තිබෙන නිසා ලංකාවේ ශාස්ත්‍රඥයන් විසින් එය මැඩපැවැත්වීමට ප්‍රතිකම් යෙදිය යුතුයි.